

München

I München Knut Eldjarn, Claus Hedegaard, Thor Sørliie og Geir Henning Wiik

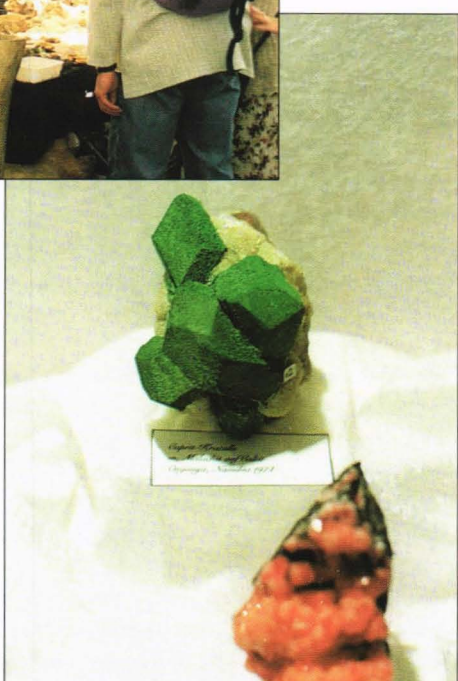
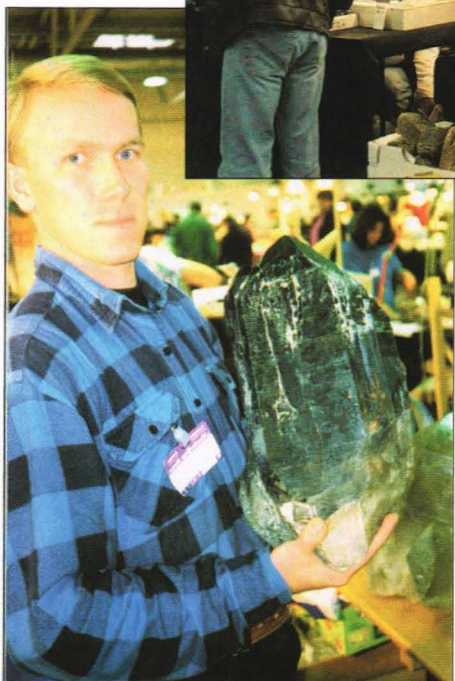
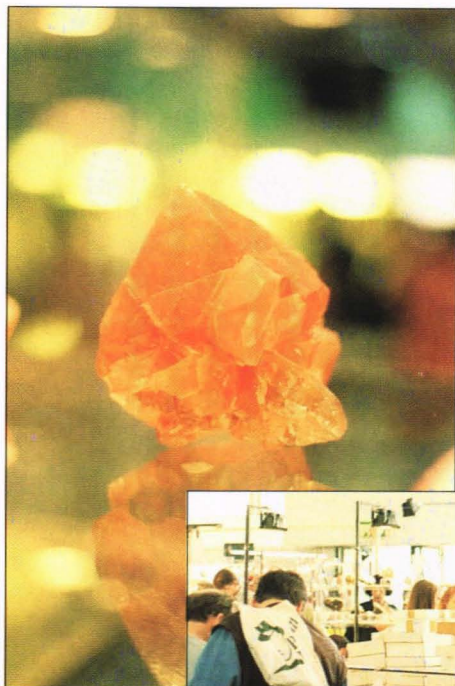
For det meste måtte man se godt efter for at opdage de nye ting ved Münchener Mineralientage 1995, men de var der.

Brasil. De brasilianske nyheder var i højere grad nye fund, omend af god kvalitet, af velkendte ting, end egentlige nyheder. Der var forholdsvis mange *Brasilianit* krystaller fra Linopolis i Minas Gerais, som vi har set før, men pludseligt sås mange matrix stykker med velformede 1-2 cm (sjældent op til 4 cm) krystaller med fin glans og bleg gullig grøn farve. Et nyt fund af *Rubellit* fra Cruzeiro har meget fine hindbær-røde krystaller - terminerede krystaller op til 4-7 cm, men da disse findes som løse brudstykker i hulrum, er der sikkert kun tale om spidsen af større krystaller, så det er muligt der findes større, reparerede stykker på markedet. De nye *Chrysoberyl* tvillinger og trillinger fra Colatina i Espirito Santo er meget

blanke med velformede flader og en ganske ren grønlig farve i stedet for gullig grøn.

Pakistan og Afghanistan pruderer stadig mye fint. Fra **Pakistan** kom et antal lyserøde *Beryler*, *Morganit*, med tavleformede krystaller op til 12 cm i diameter. De har været fremme et stykke tid, men der må have været et godt fund for nyligt, da flere handlere havde et eller to gode stykker, hvad der synes at stride mod øjeblikkets tendens indenfor pakistansk og afghansk materiale: Flere handlere end nogensinde udbyder det, men det meste synes indsamlet med en skovl i en bunke på et skærveværk og transporteret uden blot den ringeste omtanke for stykkernes bevaring. Det er muligt, jeg overdri- ver - enkelte handlere havde faktisk nogle meget fine stykker - men det er bedrøveligt at se hvor meget, der er blevet mishandlet, endda af de handlere, som udbyder det på messen.

De op til 6 - 7 cm store *Peridot*krystallene fra Pakistan var nå å se i overflod og prisende derfor fallende. Enkelte krystaller sitter i en serpentinliknende matrix, men for det neste var det bare et par cm store enkeltkrystaller som ble budt frem. Nogen havde set lidt nærmere på de i tidligere artikler omtalte *Peridoter* fra Pakis-

Motstående side: Celestittstuff 25 cm tverrmål ved standen til Artisanat Mineraux, foto: ghw
 Øverst til venstre: Rød Fluoritt fra Alperne
 Nede til venstre: Burlakov fra Urals geol.museum med en 15 kilos røykkvarts. Foto: ghw

I midten: Livlig handel med døde dyr
 Øverst til høyre: Komponisten Carl Orff ("Carmina Burana") hadde en Fluoritt fra Derbyshire i sin samling. Foto i denne spalte: ch
 Nede til høyre: Cupritt fra Onganya, Namibia

Archaeopteryx

tan og fundet ud af, at de lange indsluttede, sorte nåle er *Ludwigit*. Endelig er der en acceptabel begrundelse for os systematiske samlere til at købe en pæn ædelstenskrystal!

Fra pegmatittområdene kommer det hvert år nye stuffer med sherryfarget *Topas*, samt *Akvamarin*, *Turmalin* og *Spodumen* i store krystaller på matrix. Men prisene er fortsatt skremmende høye. En knyttnevestor hvit, men perfekt, *Pollucitt*krystall kostet 50 000 kr., mens 1 til 2 cm store *Hambegitt*krystaller på lys matrix kunne kjøpes for 5 000 til 9 000 kr. Prisene kan forklares med at disse stoffene virkelig er unike samtidig som det er vanskelig å samle dem fra druserommene uten at de påføres skade. Det er aldri noen virkelig overflod av gode krystallgrupper med slike edelstensmineraler. Da er situasjonen annerledes med *Lapis-Lasulik*krystaller som nå i økende grad prepares vakkert ut av sin hvite matrix. Gode håndstykker med 2 - 3 cm store dyp blå dodekaedere kunne kjøpes for 400 til 600 kr. Prisene var det mangedobbelte for noen år siden.

Morganit stykker, tilsvarende de pakistanske, kom også fra Alto Ligonha i Mocambique. Farven var måske en ubetydelighet mørkere, men ellers var de identiske - tavleformede, seks-

kantede, ca. 5-12 cm i diameter, intet matrix og sammenvokset med enkelte sorte turmaliner. Disse er ikke riktigt nye, men et par handlere hadde flere stykker, som antyder et nyt fund eller en ny adgang til tidligere fundet materiale.

La Aurora Mine i Chihuahua, Mexico har frembragt et lille antal (rygter sagde omkring et dusin) stykker med ravfarvede, gennemsigtige, kvadratiske, tavleformede *Wulfenit* krystaller omkring 1 cm. Selvom de ikke forekommer med *Mimetit*, er de sterke konkurrenter til det klassiske materiale fra San Francisco Mine. Forhåpentlig kommer der mere af det på markedet, men der er ihvertfald omkring et dusin meget heldige samlere, som tog hjem fra München. Der var iøvrigt også et lille antal nyligt samlede røde *Wulfeniter* fra Red Cloud Mine - pæne, men ikke fantastiske og til priser, som efterlod dem i det væsentligste usolgte på messen. Chihuahua hadde også bragt en anden ny ting - lys æblegrøn *Smithsonit* fra Aguiles Serdan, 5-8 mm store halvkugleformede krystallaggregater på hvit matrix.

Kina var representert med flere interessante mineraler i München i år . De opptil 5 cm store,

Denne slepne kvartskula diameter 80 cm, er den største som er laget i verden

orange *Scheelitt*krystallene sammen med tabulære fargeløse og svakt blålige *beryll*krystallene var å se flere steder. Fra samme lokalitet kommer også opptil 6 cm store, skinnende *Kassiteritt* tvillinger. *Sinnober* krystallene på matrix er blitt billigere og kvaliteten er stigende. Noen få stuffer var i nærheten av de tidligere tiders toppstuffer som finnes i museer over hele verden. Enkelte handlere hadde også nytt *Orpiment*- og *Realgark*krystaller sammen med gråhvite *kalsitt*krystaller. Noen få grupper er meget estetiske, men dessverre vil de dyrøde opptil 5 cm store realgarkrystallene etterhvert omdannes til gul orpiment hvis de utsettes for lys. Det begrenser selvsagt samlerinteressen for disse stoffene. Store grupper med grønne og blå *fluoritt*krystaller var også utstilt mange steder.

Nogle op til 5 cm *Beryl var. Smaragd* krystaller i glimmerskifer kom også fra Kina og det samme gjorde små *Diamant* krystaller i Kimberlit (fra Liaoning i Hunan Provinsen).

Mye av det som kineserne tilbød hadde i likhet med pakistansk og afghansk materiale, - lidt under ukyndig behandling og udviste omfattende skader. Jeg forstår, at feil sker, jeg forstår også at mange stykker samles af folk med ringe eller ingen viden om samlerstykker, men jeg forstår ikke hvorfor det er umuligt at bi-bringe dem ihvertfald det basale af denne viden eller hvorfor jeg forventes at betale hundreder eller tusinder for stykker, behandlet med så stor foragt af de tidligere ejere. Skyldes miseren, at vi samlere ikke er kritiske nok? At vi er så forhippede på at få noget, som er større eller mere eksotisk end naboens, at vi betaler i dyre domme for selv de usleste skærver, så længe de andre ikke har en? Mit eget princip er, at jeg køber alt, hvad der morer mig, også selvom det er beskadiget, hvis det er billigt. Hvis jeg derimod skal om i lommen med de store sedler, vil jeg have et pænt, ubeskadiget stykke. Den politik giver selvsagt en kraftig polarisering af samlingen; jeg har for eksempel ikke en kinesisk *Realgar*, for jeg vil godt give tyve kroner for en skrammet krystal, bare fordi den er stor, kinesisk og sjov, men jeg vil ikke give flere

tusinde for den, heller ikke selvom den er nok så sjælden. Den virkelig varme nyhet fra Kina var enorme - op til 30 cm lange, ofte 3-5 cm tykke - krystaller af *Antimonit* fra Lushi i Henan Provinsen. Det gikk rykter om kjempekrystaller på en meters lengde. Selvom mye av dette materialet også var beskadiget, forekom de

Kvarts, tverrmål 80 cm

fuldt på høyde med det klassiske materiale fra Ichinokawa i Japan - som for det meste slet ikke kan fås mere - men de er friskere med lysere farge og flot glans. De fleste stykker var blot enkeltkrystaller, nogle få var et par store krystaller med eller uten flere små, men der var ingen matrix stykker. Samlere som var raskt ute kunne skaffe seg flaterike og relativt uskadde enkeltkrystaller av opptil 10 - 15 cm lengde og 5 cm tykkelse for kr. 1000,- til 5000,- avhengig av kvalitet. Det vites ikke om denne nye «klassiske» forekomsten inneholder mere, kanskje matrixstuffer?

Russland var representert med et stort antall forhandlere, men det var lite nytt materiale. Det tilbys fortsatt praktfulle stykker fra Dalnegorsk med *Pyrrhotin*, *Blyglans*, *Kopperkis*, *Sinkblende*, *Datolitt*, *Flusspat* og *Ilvaitt* til moderate priser. Den fiolette smykkesteinen *Charoitt* med sin bølgete struktur og sine gulbrune innslag av *Tinaksitt* bearbeides til mange typer prydgjenstander og kunne kjøpes som råstein til en hyggelig pris. Ural geologiske museum hadde en egen stand hvor det var et stort utbud av *Røyk-*

Ægirinkrystall, 25 cm, fra Malawi. Foto: ghw

kvartskrystaller, et par tusen kroner for 15 kilos eksemplarer. Det var en avtagende mengde sjeldne mineraler fra Kola og andre berømte forekomster. Mange russiske lokaliteter har nok et stort potensiale og vil trolig produsere stuffer i mange år framover.

Fra Altyn Tube i Kazakhstan kom det også i år rikelig med *Dioplas*, prisene var betraktelig ned fra ifjor, og håndstykker overstrødd med klare, grønne 0,5 til 1 cm krystaller kunne erhverves for 150 - til 200 kr. Kara Oba forekomsten kunne i år som ifjor levere solide håndstykker med store og hele *Wolframitt*-krystaller med pyritt, fluoritt mm. Pent materiale og pris etter kvalitet, 1 000 til 5 000kr.

Frankrike var representert med ett interessant nyfunn av *Chalkosibitt* og *Zinkenitt*-krystaller på druser som må ha vært fyllt med kalsitt. De luktet sterkt av syrebehandling og det er grunn til å frykte at sulfidene vil kune fortsette å dekomponeres på grunn av behandlingen. Forøvrig var det mange fine rosa-røde *fluoritt*krystaller fra Chamonix til salgs. Noen skal være av ny dato, men mange stykker var sikkert hentet fram for å friste besøkende som hadde sett tilsvarende stykker i utstillingen.

Fra Malawi i Afrika kommer det stadig stuffer med *Ægirin* og *Røykkvarts* sammen med andre, sjeldne mineraler. Krystallene er skinnende og blanke, men bare sjelden er de uskadde med fine endeflater. Prisene er gjennomgående høye for dette mineralet som er førstegangsbeskrevet fra Langesundsfjorden.

Navngitt etter sjøguden Ægir.

De nordiske land var denne gangen representert med 4 forhandlere fra Sverige, 2 fra Finland og Tom Hoel registrert fra Danmark. Det var meget lite nordisk materiale å se, men noen få gamle sølvstuffer fra Kongsberg finner man alltid. En tysk handler hadde mange *Zirkon*-stuffer fra Alta og en annen noen få *Anataskrystaller* fra norske lokaliteter. Ellers hender det at nordiske klassikere finnes blant gamle stuffer når eldre samlinger legges ut for salg. Selv var jeg mest fornøyd med et håndstykke med små, gule *Trigonitt*krystaller fra Långban på

en meget frisk, gammel stoff som må ha vært samlet inn den gangen gruvene var i drift.

De, der har hang til ædelmetaller, kunne nyde *Platin* krystaller - op til 4 mm, uden matrix - fra Sibirien og store nuggets (til 3 cm) fra Condofa, San Juan i Columbia, såvel som *Guld* i kvartsit (? -ættet for at få frilægge Gullet) fra Brusson, Val d'Ayas, Aosta i Italien. Disse var, set som *Guld*, ikke spektakulære, men var tydeligt synlige med op til 4 cm store messinggule aggregater på hvidligt matrix og bestemt fra en interessant lokalitet.

Der var pæne skuestykker af *Crocoit* i flot farve med fritstående, velterminerede krystaller fra Dundas Extended Mine i Tasmania. Selvom krystallerne er mindre (typisk mindre end 2 cm, største omkring 4 cm), end de kendes fra Red Lead Mine, er de afgjort meget bedre. Et lille parti gedigent *Kobber* siddende i cobolt-holdig *Calcit* fra Mashamba i Zaire - nogle med tråde, som stak ud af *Calcit* krystallerne - var også fint.

De af os, som er mere interesserede i "sjældne mineraler" og usædvanlige forekomster kunne glæde os over *Armenit* krystaller fra Simplon i Schweiz - hvidlige, matte, sekskantede, tilspidsede krystaller med flad top op til 3 mm - i druser med små *Kvarts* krystaller (sekskantede, spidse, gennemsigtige). *Armenit* fandtes oprindeligt i Armen Grube på Kongsberg som kedelige, aflange krystaller med *Axinit* og det forblev den eneste lokalitet indtil man fandt bjergartsdannende *Armenit* i Lac Remigny, Quebec, Kanada og Purnamoota, New

South Wales, Australia og et par andre steder, hvor den dog kun er massiv. Andre fine ting var Altait, Coloradoit og Petzit fra Kazakhstan (stykker op til 6-7 cm, rigt besat), Mordenit fra Ortenberg i Vogelsberg, Tyskland (hvide kugler til 3 mm i hulrum i basalt), mere Krutait, Ahlfeldit etc. fra El Dragon i Bolivia og et enkelt stykke af Gibeon meteoriten med en indesluttet feldspat krystal (første gang udsendte har set feldspat omsluttet af Jern!).

München messen karakteriseres ofte af et stort udvalg af antikke stykker og gamle samlinger, som brydes op og dette år var ingen undtagelse. Der var det "sædvanlige" - tellurider fra Rumænien, Pyrrargyrit, Arsen og Dyscrasit fra St. Andreasberg, Rhodochrosit fra Siegerland etc. Jeg hæftede mig især ved et stort - stort som ca. 18 cm - stykke Bourbonit fra Herodsfoot med krystaller (få) op til 3 cm, en smule overvokset af små Kvarts krystaller og ikke Verdens bedste, men afgjort bedre end hvad man normalt ser på markedet. Der var også et vist antal skiver basalt med gedigent Jern fra Bøhl ved Kassel - det er usædvanligt at se mere end en enkelt eller to på samme tid og så blev Harry von Eckermanns samling udbudt til salg - en masse reference stykker, men også flere virkelig gode (e.g. fritvoksende Dyscrasit krystaller på matrix fra St. Andreasberg).

Fluoritt - Flusspat

Årets specialutstilling for mineralinteresserte var viet fluoritt - dette fargerike mineral som er vanlig på mineralganger og druser - til dels i store krystaller. Ingen andre mineraler viser så store variasjoner i fargetoner som fluoritt. Mineralet som har kjemisk formel CaF_2 og er i seg selv fargeløst, men små mengder fremmede atomer i krystallene gir alle regnbuens farger, grønn, blå og fiolett er særlig vanlige. Den kubiske krystallformen resulterer ofte i terninger eller oktaedere, men fra noen lokaliteter sees mer komplekse former. Fluoritt har kraftig fluoriscens i UV-lys, og enkelte krystaller fra de berømte engelske lokaliteter virker nesten fluoriscerende i dagslys.

I særutstillingen ble det vist historiske styk-

ker fra museer i Edinburg, Paris, Berlin (fine eks. fra Sachsen) og ikke minst Russellsamlingen fra British Museum of Natural History i London.

Fluoritt er et vanlig mineral på druser i malmganger og mange av de klassiske lokalitetene er fra berømte gruveområder. Sølvgruvene på Kongsberg var også i sin tid kjent for fine fluorittkrystaller i form av grønne, fiolette og svakt rosa oktaedere som kunne være opptil 10 cm store. Fargeløse, komplekse krystaller fra Gottes Hülfe opptil 2-3 cm har som stor sjeldenhet inklusjoner av sølvtråder og små sølvkrystaller. Dessverre var det ikke noe av dette utstilt i München.

Også en rekke tyske, amerikanske (Elmwood Mine i Carthage, Tennessee og Hardin County, Illinois), spanske og franske (noen utrolige knallblå) lokaliteter var godt representert sammen med fluoritt fra Kina og Namibia. Det var også en stor monter med opptil knyttneve-

En av de større fluoritt/kalsittstøffene, lengde 65 cm
Samling: Markus Grossmann. Foto: ghw

store, facettslepne, «edle» fluoritter som nok bare hadde interesse for samlere. Som kjent spaltes dette mineralet lett, det er dessuten bløtt, så anvendelsen som smykkestein er relativt begrenset. Tettere masser, særlig de med soner og bånd i forskjellige farger har vært brukt til prydgjenstander over hele verden. Det var utstilt praktfulle arbeider, blant annet vaser, av den engelske «Blue John» varianten.

Kraftige røde fluorittkrystaller fra Alpene, altså ikke de klassiske rosa, var det også et godt utbud på. Vi mener å ha registrert at konserva-

tor Gunnar Raade fra Mineralogisk Museum i Oslo fikk med seg en stor en av disse hjem til samlingene. Raade kunne ellers opplyse om at det er en større fluoritt utstilling under oppseiling ved museet på vårparten. Følg med!

Jeg havde desværre ikke tid til at løsrive mig fra mineralerne længe nok til at få et ordentligt indtryk af fossiler, smykker o.s.v., men hæftede mig ved et par ting: Der var et fantastisk udvalg af store, flotte stykker fra Holzmaden (nedre Jura) - sort skifer med søliljer, ichtyosauere, krokodille-øgler etc. Ikke det sædvanlige med et enkelt stykke eller to og så nogen, "som kender een, der har et stykke", men snildt et til to dusin gode stykker, der rent faktisk var udstillet. I forbifarten fik jeg også øje på en pæn stor alligator fra Messel. Særdstillingen af "alle kendte Archaeopteryx" vakte selvsagt nysgerrighed - specielt da det ene af de syv kendte eksemplarer har været forsvundet i 15-20 år - men der var altså tale om afstøbninger! Ikke desto mindre en god informativ/pedagogisk udstilling om de syv stykkers til tider omtumlede historie og hvad de fortæller os om fuglenes udvikling.

Omkring mineraldagene i München

Messa blir stadig større, og det blir mer krevende for hvert år å komme igjennom alle utstillingshallene, i år var det hele sju. Når 655 handlere og utstillere skal besøkes, blir tre dager litt snaut om man har som målsetting å komme innom alle. Det er også slik at noe av det mest interessante materialet kan bli borte før man får anledning til å se det. Det finnes neppe noen steder i verden der utvalget er større og hvor det er mulig å se mange sider ved aktivitetene omkring stein. Mineralsamlere, fossilinteresserte, smykkedesignere, kunsthåndverkere, amatører og proffe på ulike nivå og med forskjellige preferanser kan her hente seg store opplevelser. Og man deler dem med mange, - en svært fornøyd messearrangør, Johannes Keilmann, kunne et par timer før dørene stengte på søndag, konstantere at 33 000 hadde vært innom i løpet av de tre dagene. Thor og Kjell var iblant, men siden de var innom to ganger så talte de vel for fire. De hadde en ganske fornuftig opplegg for

Münchenturen sin, les om deres lille, men effektive alpetur:

Så ble det vår tur. Kjell (Hasle) og undertegnede skulle til München.

Etter gjentatte ganger å ha hørt og lest om dette gigantarrangementet, kom så muligheten.

Våre tyske steinvenner Rolf, Jürgen og Wulf mente at tiden nå måtte være kommet for oss for å besøke dem. De hadde gjennom flere år besøkt oss på Kopperbergmessa og allerede for flere år tilbake var tanken sådd om en gjenvisitt.

Alt det praktiske hadde de ordnet og ferden fra flyplassen nordøst for München gikk raskt mot området ved foten av Alpene, en drøy times biltur syd for nevnte by.

I hyggelige rom i et privathus i Unterammergau skulle vi samle krefter (?) til messebesøk og Alpeturer.

Torsdagen da vi kom ned tok vi en obligatorisk avstikker til det velkjente slottet Neuschwanstein, et av Ludwig 2. galmannsverk, som med sin enorme prakt regnes som et av Tysklands tre mest berømte attraksjoner. Ferden gikk så videre gjennom Tyrol i Østerrike.

Der var det forøvrig nasjonaldag uten at vi la så mye merke til det.

Fredag var messedagen.

Noen mineralprøver ble med i bagasjen hjem, men mange var det ikke. Det satte en slunken lommebok en effektiv stopper for.

Lørdag ble det så anledning til å få mosjonert litt.

Etter å ha besøkt Garmisch-Partenkirchen fortsatte vi så mot Zugspitze (2963 m), Tysklands høyeste fjell.

I de nydeligste høstfarger la vi i vei på en 15 km lang fottur i dette området av Alpene. Med en tregrense på ca 2600 m og med en utrolig artsriktighet av planter, viste Europas tak seg fra en side som iallfall ikke jeg kjente fra før. Selv om temperaturforskjellene er store, gir disse områdene også vekstforhold for sjeldne og varmekjære blomster. Flere av Europas mest sjeldne orkideer kommer bl.a herfra. Da ørreten i tillegg vaket,

Kalendarium

Mässer 1996

Åbo / Finland Info: Harri Hollo (+358) 31 2121 890	Feb. 10-11	Sønderborg / Danmark Info: J. Trelle Pedersen (+45) 74 45 06 19	Juni 1-2
Odense / Danmark Info: Odense Congress Center A/S (+45) 64 47 35 50	Feb. 23-25	Kopparberg / Sverige Info: Ingemar Johansson (+46) 580 107 71	Juni 15-16
Esbjerg / Danmark Info: Jytte Hillersborg (+45) 86 44 51 98	Mars 9-10	Rovaniemi / Finland Info: Reima Alaniva (+358) 695 583 100	Juni 21-22
Lahti / Finland Info: Martti Kuosmanen (+358) 18 781 8606	Mars 23-24	Strömsbruk / Sverige Info: Nisse Willing (+46) 650 401 05	Juni 29-30
Odense / Danmark Info: Network Trading (+45) 66 15 20 30	Mars 23-24	Gävle / Sverige Info: Kulturföreningen Lätting (+46) 26 189 38 33	Juli 13-14
Göteborg / Sverige Info: Erik Mofjell (+46) 31 24 64 04	April 13-14	Outokumpu / Finland Info: Laura Sipilä (+358) 73 564 134	Juli 13-14
Århus / Danmark Info: Jytte Hillersborg (+45) 86 44 51 98	April 20-21	Skagen / Danmark Info: Allan Andersen (+45) 98 91 08 42	Juli 20-21
Helsingfors / Finland Info: Reino Halme (+358) 0 346 3011	Maj 18-19	Oppdal / Norge Info: Opdalitten Geologiforening (+47) 72 42 41 58	Augusti 2-4
Peräseinäjoki / Finland Info: Peräseinäjoen Kunta FIN - 61100 Peräseinäjoki	Maj 25-26	Ry / Danmark Info: West Gem (+45) 9735 1600	Sept.7-8
		Moss / Norge Info: Moss Geologiforening (+47) 69 25 19 63	Sept.28-29
		Västerås / Sverige Info: Lennart Öhman, Högviltsvägen 3 S - 722 42 Västerås	Okt. 5-6

så den ivrige fiskeren ble bleik og matt, kunne naturopplevelsene knapt bli større.

Og det i et land som man ofte forbinder med stress, forurensing og skogsdød!

Etter denne naturens eliksir satte vi så kursen tilbake og lot tankene vandre til nye former for livsnytelse. På stedets stamkro inntok vi et lekkert måltid med gemsesteik, denne sauearten som er typisk for nettopp Alpene. Og med schnaps og «dunkeles weissbier» (et søtt smakfullt øl brygget på havre) ble dagen fullendt.

Søndag forlot vi området via Oberammergau, kjent for sin fantastiske treskjærerkunst, tilbake

til München og messa. Den siste lille runde skulle tas. Kanskje prisene hadde gått litt ned siden fredag? Noen (bl.a noen av russerne) hadde tydeligvis ikke gjort det like godt som forventet, og prisene lot seg så avgjort diskutere.

Før vi ble brakt tilbake til flyplassen, ble det tid til et lite besøk på ærverdige Hofbräuhaus i sentrum av München. Dette tyskernes «øltempel» er så avgjort verdt et besøk med sin tyroleremusikk og store ølseidler. Dere har vel sett bilder av barnfagre kvinner bærende på 10 liter øl?

LOKALITETSSAMLINGER

FRA GEOLOGISK MUSEUMS VENNER

Du har nå anledning til å skaffe deg innholdsrike samlinger fra kjente, norske lokaliteter samtidig som du støtter Mineralogisk-Geologisk Museum.

Vi kan tilby følgende samlinger:

Bjønndalen, Nittedal	15 mineraler	kr 200,-
Byrud, Minnesund	14 «	kr 300,-
Gjerdingen, Nordmarka	28 «	kr 600,-
Konnerudområdet, Drammen	50 «	kr 600,-
Langesundsområdet	55 «	kr 950,-
Nordmarkitten, Oslofeltet	20 «	kr 350,-
Sjeldne norske mineraler	10 «	kr 500,-

Mineralene er montert med kitt i micromount-bokser og du trenger en sterk lupe eller et mikroskop for å få fullt utbytte av samlingene. Porto er inkludert i prisene. Alle foreningene tilsluttet NAGS har fått informasjon om samlingene.

Trenger du mer informasjon, kontakt eller vil bestille send betaling til:

GMV, v/ Lars O. Kvamsdal, Tømteveien 102, 2013 Skjetten (Tlf 63 84 16 13) eller Astrid Haugen, Kapt. Oppegaardsvei 3, 1164 OSLO (Tlf 22 29 66 18) Postgiro 0814 30 90 230 eller Bankgiro 6072 05 20 314. Husk å oppgi hva du bestiller på giroen.

Støtt Mineralogisk-Geologisk Museum - Kjøp lokalitetssamlinger!

Trygt tilbake på flyplassen tok vi avskjed med vårt vertskap og med avtalen om at til våren skulle vi se hverandre igjen i Kopperberg.

Hyggelig var det å se alle kjente fjes fra Norge, for det var mange. Steinhandlere, museumsfolk og samlere dukket frem i mylderet.

Om messen blir besøkt igjen, spør du? Helt sikkert, men når, nei det får tiden vise. Hyggelig var det iallfall å kunne kombinere turen med litt annet enn stein, selvom messa i seg selv er stor nok til en hel weekend.

München har ellers litt av hvert å by på og i år gjorde en ekstrasommer med ca. 20 grader i skyggen, at det var naturlig å ta en pause i messetravingen og å henlegge et par timer på Marienplatz med en det stedlige brygg trygt i hånden. Det er noe mer forgjengelig enn

håndfaste stuffer. Som vi har på pekt i andre sammenhenger, veien er målet. Der kan man bare sitte å ta det med ro, selv havnet vi midt oppe i en lokal kirkestrid som følger omtrent de samme skillelinjer som her hjemme. Tiltross for at jeg gjorde uttrykkelig oppmerksom på at jeg

var en noe tvilsom lutheraner fra Norge, ville man gjerne ha min underskrift på at jeg var enig i at katolske prester gjerne måtte få gifte seg/samleve med det ene, det andre eller begge kjønn?. Siden jeg unner mine medmennesker alt

Eibsee ved foten av Zugspitze. Foto: Thor Sørлие

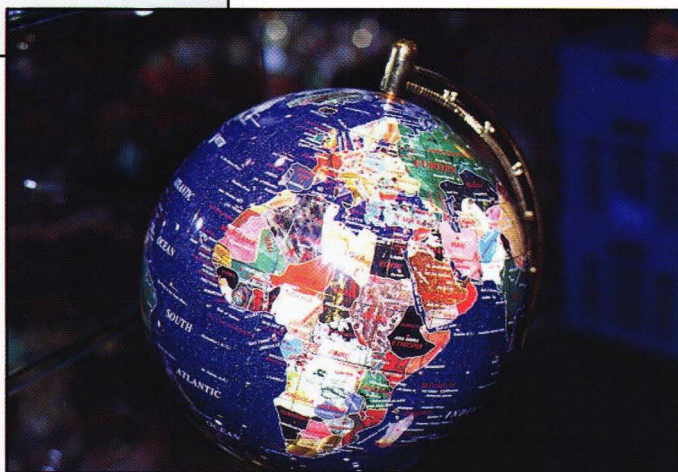
godt så hadde jeg selvsagt ingen motforestilling til det, også var det det da, - endelig så var det noen som spurte meg om hva jeg mener om dette, - smigrende. Bayersk gemütlichkeit kan

man ellers best oppleve om kvelden i Hofbräuhaus. Enlittere med øl, fleskeknoker og ompa-ompa-Tyrolermusikk - ein-zwoi-säufa`h,

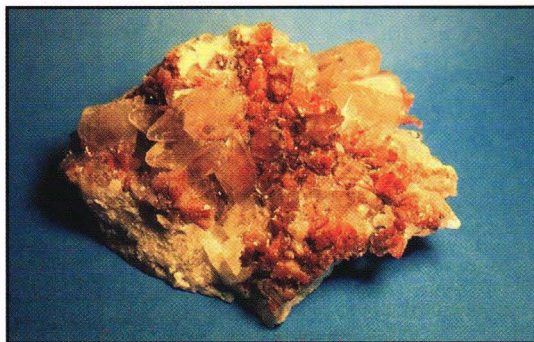
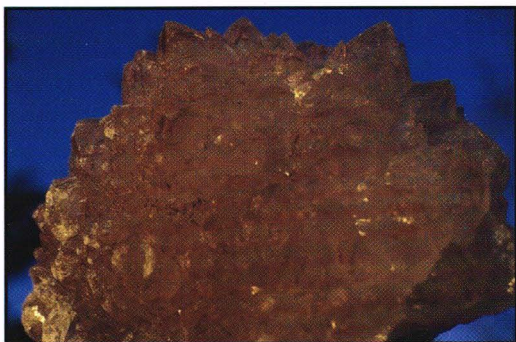
er ganske moro ca. en gang i året. Ellers så er det en masse utesteder i alle varianter. Vi tilbrakte en kveld på et ganske «dannet» sted, ikke spesielt billig, men bra service og grei mat. Regningen ble imidlertid ikke akkurat som vi hadde forutsett. Den altfor høflige kelneren som kom med litt brød og «Speck», «für den kleinen Hunger», før hovedretten, han smalt likegodt til med 100 kr. ekstra pr.

stück for disse (som vi trodde var service), + 125 kr. pr. Stück for konjakken til kaffen. Men det var hyggelig, - bevares. Godt råd; spør! Ellers så ligger prisnivået på mat og klær omtrent som hjemme, grønnsaker omtrent som vanlig EF-nivå, det vil si godt i overkant av i Norge. Tyttebær ble solgt for 180 kr. kiloen, ta med en kasse neste gang du skal på de kanter. Da tjener du fort inn flybilletten til 3000 kr. Men det er vel enklere å ta med en liten Kongsbergsak eller noe av det blåsvarte, ofte dobbeltterminerte fra Norges tak. Det spørges etter slikt.

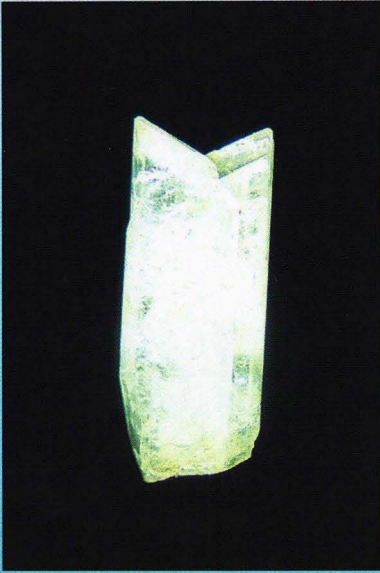

Øverst: Fluoritt, den største nesten 4000 ct. Til høyre: Jordkloden i stein. Foto: Thor Sørлие

Fra messa i Kongsvinger:

Kvarts fra Neverfjord, Finnmark og Kalkspat fra Kragerø, Telemark. Foto: ghw

Eudidymitt, Vesle Arøya, Langesundsfjorden, tvilling 10 x 5 mm, 1995
Catapleiiitt, Tuften (Svensken) , Tvedalen, rosett ca. 2 mm, 1993
Lorenzenitt på Ægirin, Lysebo, Farris, lengde ca. 2 mm, 1994
Chiavenitt, Tuften (Svensken), Tvedalen, diameter ca. 1 mm, 1993
Alle foto: Frode Andersen